

Juhani Siljo 1888—1988

□ **Juhani Siljo** syntyi Oulussa 3.5.1888 ja kuoli Tampereella 30 vuotta ja kolme päivää myöhemmin, 6.5.1918, itsenäisen Suomen vihdoon varmistetun vapauden ensimmäisenä järkyttäviä ja murheellisia muistoja täynnä olevana keväänä.

Hän oli liittynyt valkoiseen armeijaan maaliskuussa, joutunut tovereineen punaisten mottiin Suinulassa ja vangiksi. Vangitsijapäällikkö oli luvannut, ettei vangeille tehdä pahaa, mutta paikalle tulleen panssarijunan päällikkö oli ampunut aseettomaan joukkoon. Siljo oli haavoittunut molempiin jalkoihinsa ja joutunut tilapäiseen sotilassairaalaan Tampereelle.

Kun pahiten haavoittunut jalkaa vihdoon oli ryhdytty amputoimaan, potilas oli kuollut tajuihinsa tulehduksella. Kertaan tämän murhetarinan, koska sen yksityiskohtia ei yleensä tunnetta.

□ **Viimeinen** tuttava ja toveri, joka hänet tapasi, oli entinen oululainen **Aaro Hellaakoski**, kolmannen ja viimeisen kerran Tampereen valtauksen jälkeen ennen 18. huhtikuuta, jolloin Aaro kertoo karanneensa Tampereen suojeluskunnasta oululaisten mukana rintamalla.

Hän oli jo tuolloin sekä Siljon rounouden että miehen itsensä varaukseton ihailija. Kuva, minkä hän on tallettanut tuskien vuoteella viruneesta vanhemmasta runoilijaveljestään, täydentää kuvaa, mikä meillä yleensäkin on Siljosta. —Helaakosken perhe asui tuohon aikaan punaisten Tampereella, jota valkoiset piirittivät.

□ **Siljo** kuului niihin miehiin, jotka eivät valittaneet. Vierustoveri, vastapuolen poikia, oli ihmeteltyt, kun Siljo ei valittanut. Eikö ollut tuskia? Tuskia oli, mutta vastaus oli ollut, että kun on kerran sotaan lähdetty. . .

Lyhyen elämänsä aikana Siljo oli ollut kova ja ehdoton itselleen. Ruumistaan ja luonnettaan hän oli karaisut koko ikänsä. Hänen

töikseen ei ollut ollut mikään kumma kävellä Jyväskylästä Helsinkiin, 300 km. Kun hän oli lähtenyt Lappiin, oli hän jo menomat-kasta suorittanut suuren osan kävelen, saati sitten Lapissa.

□ **Iikka Kaakinen** kertoo Kaltiossa 1958 (nrot 2 ja 5) Siljosta jyväskyläläisenä. Tyttöjen mielestä hän oli karu karhunpoika, mutta saattoi olla mieluisassa seurassa vilkas, naseva sanonnoissaan, puheessa terävyyttä, niin kuin paljon lukeneella kulttuuri-ihmisellä usein. Mukana oli myös hienoa huumoria, ja hän saattoi myös heittäytyä hulluttelevan leikkisäksi.

□ **Siljon** ainoa kutsumus oli olla runoilija, kirjailija. Hän herätti asiaa ymmärtäneiden huomiota jo eläissään, mutta klassikoksi hänet miellettiin tietenkin vasta paljon 6.5.1918 jälkeen. Hyvin moni suomalainen tuntee hänen runonsa Vastavirtaan ("nousee lohen suku") ja Tuhlaajapoika. Jos joku ei tunne jälkimäistä, se on toisten kirjallisuusihmisten vika. Siljon kuoleman jälkeen ilmestyneeseen kokoelmaan Selvään veteen on nimittäin muutettu Tuhlaajapojan nimeksi Teppo Tyhjänen.

□ **Tuomo Itkonen** on aukottomasti todistanut, että tuon Ostrobotnialla Porthanin juhlan jälkeen aamuyöstä 10.11.1915 tupakalaatikon kanteen kirjoitetun runon alkuperäinen nimi oli Tuhlaajapoika. (PS-HY:n vuosikirja Faravid 9/85, josta pääsee eteenpäin!)

□ **Pöydälleni** on kiertynyt Siljon runo, jota ei ole yhdessäkään hänen kokoelmistaan. Runon nimi on **Soipa vuori**. Se on painettu juhlaohjelmavihkoseen, joka ilmestyi Oulun koulujen 300 vuoden muistojuhlaan 1911. Päätellen, että se oli tilattu, niin kuin kolme vuotta vanhemman nuoren runoilijan **V.A. Koskennien Merikoski**, joka samoin on painettu sekä tähän käsiohjelmaan että Oulun koulujen 300 vuoden muistojulkaisuun, jälkimmäiseen irtoliitteenä.

Oulun koulujen muistojuhlan Ohjelma

Perjantaina Syyskuun 29 p:nä.

JUHLAKULKUE kokoontuu Kauppatorille Reäliseen edustalla kello 1/2, 12 c. p. p.

HARTAUSHETKI KIRKON EDUSTALLA.
PUHE, Piispa J. Koskimies.
VIRSI: „Jumala ompi linnamme.“

Linnansaarella:

TORVISOITTOA.
AVAUSPUHE, Rehtori M. Rosendal.
KUOROLAULUA, oppilaskuoro, johtaa opettaja J. Nokela.
JUHLARUNO, -MERIKOSKI- Kirj. V. A. Kosken-niemi. Lausuu Lehtori A. Rantanieni.
JUHLAPUHE, Yliartkastaja, Tohtori A.H. Wirkkunen.
MAAMME.

Soipa vuori.

Kirjoittanut Juhani Siljo.

*Lapsonen laajain metsien
kutsun kumman saa
luokse vuoren hiljaisen,
tumman, paatien portin taa.
Lapsonen rantain laakeain
etsii tietä unelmain
kautta kallioseinäin mykkäin,
rinnan arkaa tuntoa sykkäin.*

*Portti paatinen avautuu
ääneti, verkalleen,
aukee labyrintin suu,
peittyy piilohon hämyiseen
Sfinksi, Elämän arvotus,
niinkuin sammunut huokaus,
kuolleen tuijotus haudan taaksi,
kaipuu, laantunut ainiaksi.*

*Käy ohi etsijän pienen tie,
Sfinksiä silmä ei nää.
„Tuolla jo kai satulinnat lie;
aarreluolat jo sinertää!
Tuollahan varjossa palmupuun
nauttivi rauhaa illansuun
sankarijoukko, mi jättien maasta
palaa taistosta voitokkaasta!“*

*Harhat haihtuvat, lapsonen käy
vuoreen kauvemmas.
Auringon silmä ei sinne näy.
„Manaan lähdiikö, laps, kotoas!“
Kiveen leikatut kirjaimet,
outoin aikojen piirroksset,
himmeät näyt ja kuva-haaveet
seinistä katsoo kuin kalman aaveet*

* * *

Ohjelmaan on merkitty lauantaiksi syyskuun 30. p:ksi **Koulunuorisjuhla Urheilukentällä** kello 11 e.p.p. ja sen ohjelmaan **Juhlaruno "Soipa vuori."** Kirj. **Juhani Siljo.**

□ **Nyt** on vappu, mutta muistakaapa, oululaiset rounouden ystävä, että 100-vuotissyntymäpäivänä 3.5. klo 19 on Kaupunginkirjaston Pakkalan salissa Siljon juhla, juhlaesitelmänsijänä hänen runoutensa paras asiantuntija, maisteri **Eino S. Repo**. Järjestävät Ouluseura ja Oulun kaupunginkirjasto—maakuntakirjasto.